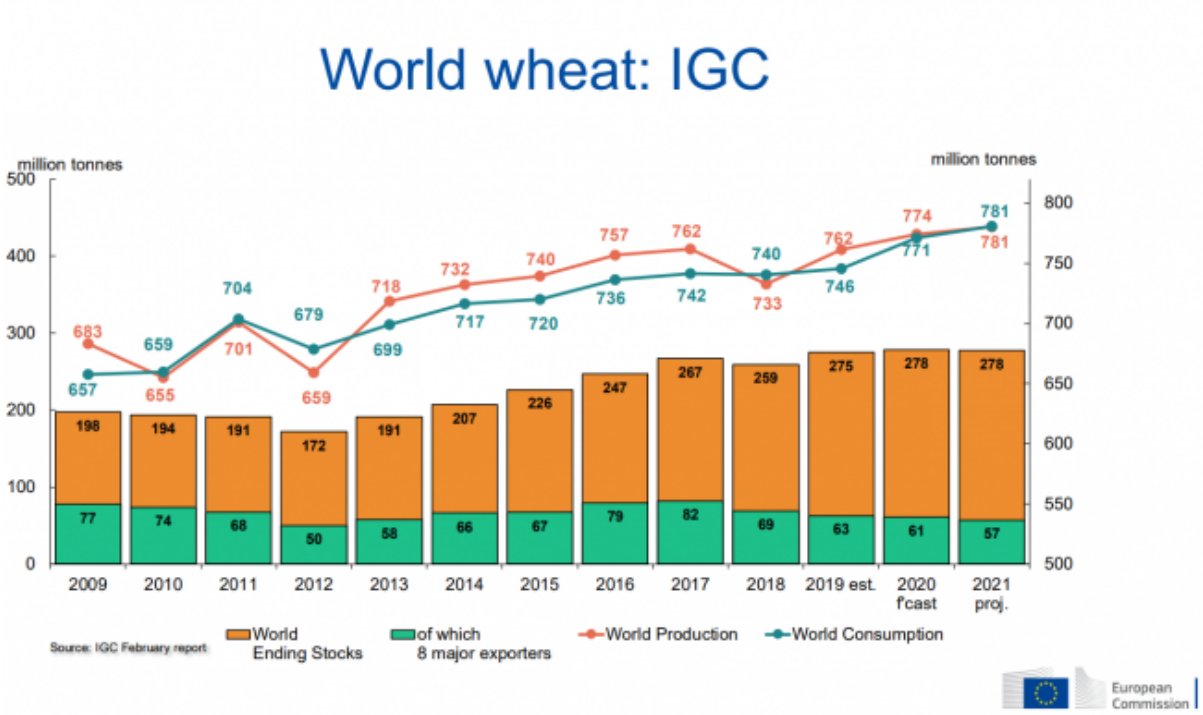
Ruská agresia na Ukrajine a trhy s obilím a hnojivami

Copa-Cogeca, 8. marca 2022

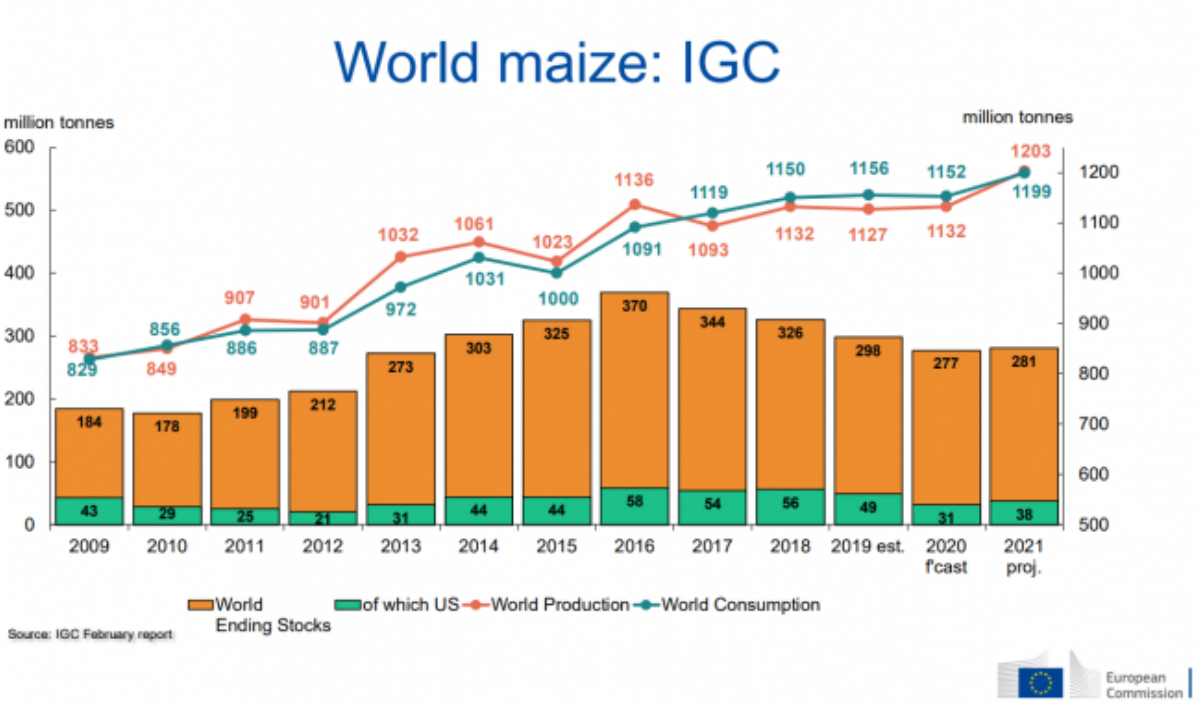
Produkcia, spotreba a zásoby základných obilnín

Globálna ponuka obilnín bola napätá už pred vojnou. Grafy nižšie zobrazujú vývoj produkcie, spotreby a zásob pšenice, kukurice a sóje v mil. tonách. V prípade čiarového grafu je zelenou farbou svetová spotreba a oranžovou svetová produkcia. Stĺpcový graf zobrazuje stav zásob danej komodity (pričom zelenou je v prípade pšenice podiel ôsmich hlavných exportérov na týchto zásobách a v prípade kukurice a sóje je to podiel USA).

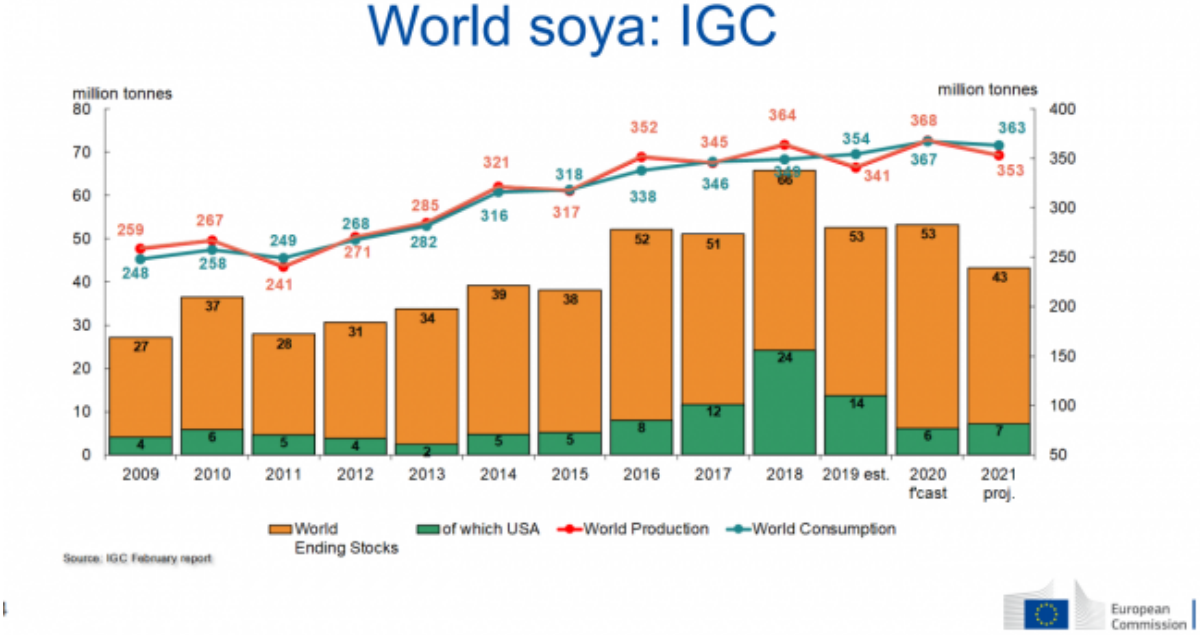
Pšenica

Kukurica

Sója

Rusko – Ukrajina: základné fakty

Rusko a Ukrajina tvoria spolu 30% svetového obchodu s obilninami.

- **Pšenica:**

RUS = 10 %, UKR = 4 % svetovej produkcie pšenice
RUS = 17 %, UKR = 12 % svetového exportu pšenice

- hlavní dovozcovia: krajiny severnej Afriky, Turecko a ázijské krajiny
- 38% (1,538 mil. t) pšenice v EÚ dovezenej z RUS+UKR (2015-2019)
- RUS+UKR súťažia s EÚ na trhoch tretích krajín

- **Kukurica:**

- UKR = 5. miesto v produkcii kukurice (42 mil. t) a 3. miesto v exporte kukurice (33 mil. t)
- 61% (9,835 mil. t) kukurice v EÚ dovezenej z RUS+UKR (2015-2019)

- **Slnečnica:**

- UKR+RUS produkujú 25 až 30 mil. t slnečnicových semien
- múčka: 63% (2.026 mil. t) dovezených z UKR
- olej: UKR (51%) a RUS (27%) sú najväčšími svetovými exportérmi
- rafinérie rastlinného oleja v EÚ získavajú 35 až 45% slnečnicového oleja spotrebovaného v EÚ z Ukrajiny (približne 1,5 mil. ton) (2015 – 2019), 83 % slnečnicového oleja EÚ sa dováža z UKR

- **Repka olejná:**

- UKR vyprodukovala 3,48 mil. ton (2019 – 2020) a 2,7 mil. ton (2020 – 2021)
- 66 % dovozu do EÚ pochádza z UKR a 33 % dovozu repkového oleja do EÚ (2016 – 2020)

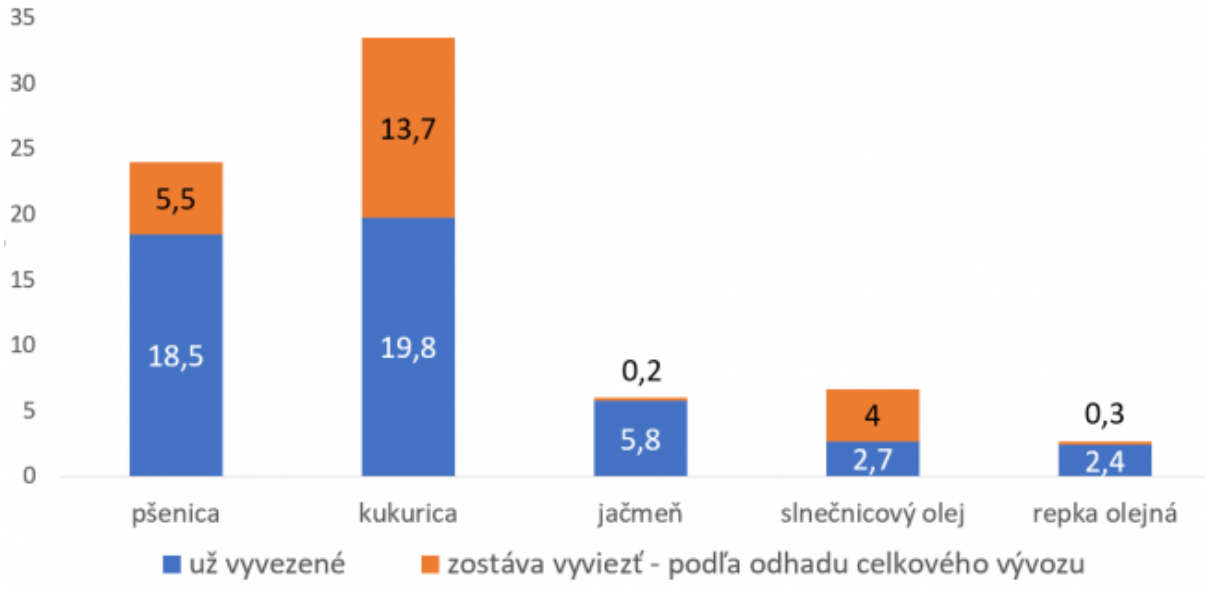
- **Sója:**

UKR+RUS produkujú približne 3 mil. ton, čo predstavuje 40% dovozu sójového oleja do EÚ

- **Ľan:**

Takmer 90% ľanového semena spracovaného v EÚ sa dováža, z toho 37% z RUS a 5% z UKR.

Túto sezónu zostáva Ukrajine vyviezť ešte značné objemy (v mil. ton):

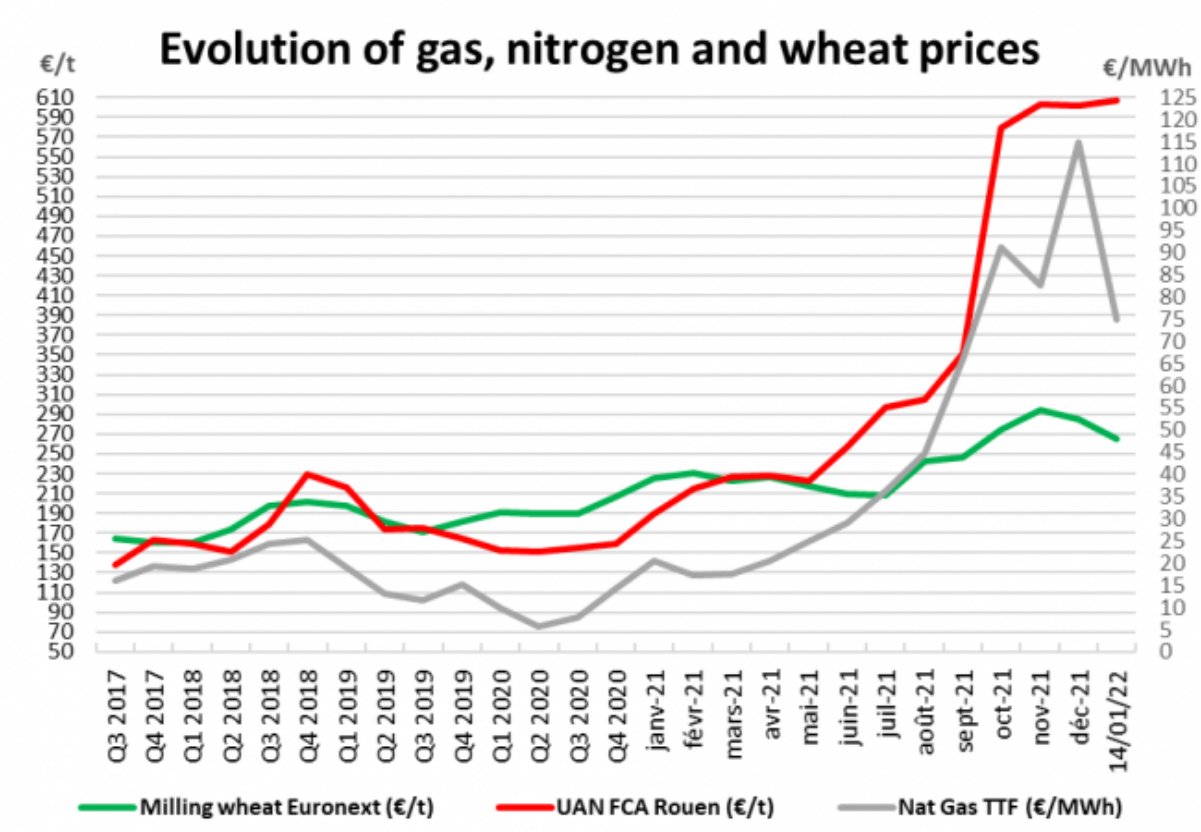
Zdroj: UkrAgroConsult, USDA

Ceny hnojív

- ceny hnojív v EÚ nemusia nevyhnutne korelovať s cenami energie

- ceny dusíka v EÚ nad medzinárodnou úrovňou v dôsledku ochrany trhu, nízkej konkurencie
- príjmy poľnohospodárskych podnikov nemusia nevyhnutne korelovať s výrobnými cenami

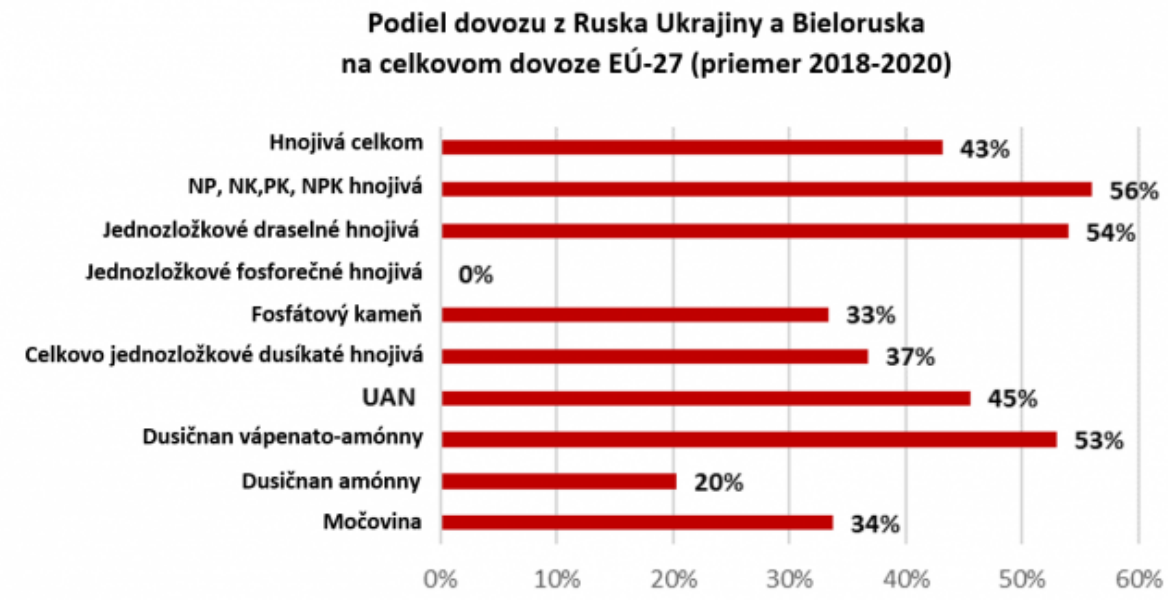
Graf nižšie zobrazuje vývoj cien plynu (šedou, €/MWh), dusíka (červenou, €/t) a mlynárskej pšenice (zelenou, €/t).

Zdroje: Euronext, market intelligence agency, AGPB processing

Budúca dostupnosť a ceny hnojív

- vojna na Ukrajine výrazne ovplyvní dostupnosť a ceny hnojív v EÚ
- obzvlášť ovplyvnené budú močovina, UAN, draslík a fosforečnany

Zdroj: Eurostat, AGPB processing

Záver a otázky

- **možný nárast počtu nedostatočne zásobovaných trhov!**
- zabezpečenie spoločného prístupu a dobre fungujúceho domáceho trhu EÚ
- **domáca produkcia EÚ musí mať prioritu**, pričom sa musí v maximálnej miere využívať výrobná kapacita EÚ v súlade so zásadami udržateľnosti
- rýchle zlepšenie transparentnosti trhu v dôsledku narušenia termínovaných trhov
- **výnimka z pravidiel ekologizácie:**
  - **výnimka z pravidla diverzifikácie troch plodín by mohla podporiť zvýšenie výsadby slnečnice v členských štátoch postihnutých suchom, keďže táto plodina vyžaduje menej dusíka a vody**
  - **používanie POR v prípade plodín viažucich dusík v oblastiach ekologického záujmu (EFA): ide o 2,341 mil. ha, použitie POR v súlade s IPM by malo zvýšiť výnosy**
  - **pôda ležiaca úhorom predstavuje 2,033 mil. ha; jej využitie na produkciu by zabezpečilo ďalších 5,5 mil. ton olejnatých semien alebo 4,9 mil. ton bielkovinových plodín**
  - **celá neprodukčná plocha predstavuje 2,377 milióna hektárov**
- **urýchlene navrhnúť a implementovať plán EÚ na zníženie závislosti od rastlinných bielkovín**
- **všetky rozhodnutia týkajúce sa neobnovenia účinných látok používaných ako prípravky na ochranu rastlín musia byť pozastavené na roky 2022 a 2023**
- **hospodárska súťaž na trhoch EÚ s hnojivami sa musí zvýšiť pozastavením antidumpingových opatrení a všetkých prekážok dovozných ciel**